

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE:

Příloha k protokolu o státní magisterské zkoušce.

DIPLOMANT: BRYCHTA Lukáš

Obor: Režie ALD

Oponent diplomové práce: MgA. Jiří Havelka, Ph.D.

Lukáš Brychta svou diplomovou práci pokračuje v linii teoretických statí, které dlouhodobě vytváří reflexivní paralelu k jeho praktické tvorbě. Obě tyto polohy spojuje bytostný zájem o poměrně přesně vyhraněný divadelní žánr, kterému byla přiřknuta nálepka „imerzivní divadlo“, přičemž sám diplomant v textu důrazně upozorňuje, že v jeho chápání je tento termín postaven na sepětí obou významů anglického *to immerse*. To značí na jedné straně jak silné psychické zaujetí (jinými slovy psychickou imerzi), tak i ponoření do kapaliny, přeneseně řečeno do jiného prostředí (tedy imerzi fyzickou). Pokud spolu s tím vezmeme v potaz, že se pohybujeme v oblasti umění, tedy v prostoru, který díky estetické distanci vnímáme jako vydělený z každodenního života, umělý, můžeme tvrdit, že takto chápaná imerze znamená ponoření do umělé skutečnosti, která musí mít jak psychický, tak fyzický základ.

Brychta je s tímto fenoménem obeznámen skutečně důkladně, koneckonců v seznamu použité literatury zmiňuje 6 svých publikovaných textů věnujících se tomuto žánru vždy z určité konkrétní perspektivy, ať už se jedná o funkci prostoru, etickou pozici diváka nebo typologii diváckého zájmu v imerzivním divadle.

Dokladem budiž i fakt, že Brychta nabízí vlastní definici toho termínu: „Imerzivní divadlo je specifický typ divadelní – či intermediální – tvorby, která kombinuje výtvarnou instalaci a divadelní situace. Komunikační kód díla se tak nenalézá pouze v hereckých akcích, ale stejnou měrou i v samotném prostředí. Snahou těchto projektů je vytvořit komplexní, alternativní svět, do kterého může divák [i fyzicky] vstoupit a objevovat ho.“

Tato diplomová práce se snaží analyzovat a reflektovat v imerzivním divadle ty fundamentální prvky, které amplifikují divadelnost. Brychta je tedy přirozeně nejprve nucen vyložit onu „divadelnost“ – určit konstituující prvky pro divadlo jako živé jedinečné médium a nutno říct, že tak činí s bravurou absolventa KTK.

Od sémiotického rozboru přes historický exkurz do první a druhé divadelní reformy až k interaktivnímu narativu počítačových her sleduje vývoj a dynamickou proměnu vztahu „autor – dílo – recipient“ a za efektivní pomoci

teorií Rolanda Barthesa, Umberta Eca nebo Wolfganga Isera odhaluje jedinečnost imerzivního divadla právě v tělesné přítomnosti diváka, jemuž je samotným základním nastavením pravidel hry znemožněna zcela pasivní pozice.

Tato teoretická část je pak velmi funkčně opírána o záznamy, postřehy a úvahy ze zkoušení několika imerzivních projektů, především pak z Pomezí, kde se vedle specifické práce s hercem, který tento druh projektu vyžaduje, věnuje i nelineární a dehierarchizované formě narativu, postaveného jako permutační skládačku možností, jak pro herce, tak pro diváka.

Pro mě osobně bylo právě ono sémiotické zkoumání interakce dvou živých vědomých bytostí, tedy diváka a herce, nejzajímavější částí a chyběla mi částečně hlubší stopa české školy reprezentovaná vedle Jaroslava Etlíka třeba Vítem Neznalem, speciálně jeho dizertační prací, která se věnuje právě zamlženým performačním překryvům výtvarného a divadelního umění.

Zároveň jsem se nemohl zbavit pocitu, že i přes velmi fundovaný vhled do problematiky dochází celá práce k poměrně očekávatelnému závěru. V imerzivním divadle je divák vždy v interakci, respektive je na něj částečně přenesena zodpovědnost za vznik díla a může stát až jakýmsi divákem - postavou, případně může převzít i funkci hereckou, rozhodne-li se vstoupit do fikčního světa. Praktické příklady v práci uvedené však pro mne často nenaplnují ony teoretické předpoklady, a proto pokládám následné zpřesňující dotazy:

- V práci několikrát zmíníte pojem „činohra“. Dokázal byste definovat činoherní postupy v imerzivním divadle?
- Mohl byste – na základě vlastní zkušenosti – popsat konkrétní projevy divácké interakce či participace na škále „pasivní pozorovatel - hrající divák“?
- Každý nový žánr si tvoří svůj slovník a tím pádem i svoje „ustálené postupy“, které se mění v klišé. Jaké jsou nástrahy imerzivního divadla v tomto směru?
- V uměleckém prostředí fikčních světů se často vytváří i tzv. fanzinová subkultura, kdy sami recipienti rozvádějí a rozžívají dílo do dalších rozměrů. Projevuje se nebo může se tento fenomén projevit i u imerzivního divadla?

Práce snese, i co se poznámkového aparátu týče, poměrně vysoká kritéria a d o p o r u č u j i ji k obhajobě.

Návrh klasifikace A, B, C, D, E, F (bude doplněn v průběhu obhajoby):

Datum: 7.9. 2018

MgA. Jiří Havelka, Ph.D.

.....
p o d p i s